

Tıpta uzmanlık mevzuatında aile hekimliği uzmanlığının evrimi

Evolution of family medicine specialty in legislations

İlhami Ünlüoğlu¹, Uğur Bilge²

Sayın Editör,

Türkiye Aile Hekimliği Dergisi'nin 2015, 19 (4) sayısının 165-9 sayfalarında yer alan ve Can Öner'in yazdığı araştırmayı ilgi ile okuduk.^[1] Derginizde editöre mektup olarak yayınlanmış Dr. Öner'in "Tıpta uzmanlık mevzuatında aile hekimliği uzmanlığının evrimi" başlıklı yazısının disiplinimizin tarihi ile ilgili ciddi bir inceleme olduğunu düşünüyor ve yazarı bu çalışmasından dolayı kutluyoruz.

Ülkemizde aile hekimliği (AH) uzmanlarının öncülerinden bir grup, uzmanlıklarının ilk yıllarından itibaren disiplinin tarihçesi ile ilgili geçmiş araştırmaya sorumluluğunu hissederek çalışmalara başlamışlardır. Türkiye Aile Hekimliği Dergisi'nin ilk sayısının iki makalesinde tarihçemiz ile ilgili ilk araştırmalar yayınlanmıştır.^[2,3] Bu yayınlarda; ülkemizde "Aile tabibi" adıyla ilk kitabın 1891 yılında yayınlandığı, bu eseri konu ile ilgili yeni kitapların takip ettiği ve 224 Sayılı Sosyalleştirme Yasası ile ilgili gelişmeler paylaşılmıştır.^[3] Diğer yayında ise; disiplinimizin Dr. Peabody'nin 1923 yılındaki tarihi uyarısı vurgulanarak ve İkinci Dünya Savaşı sonrası Avrupa'daki gelişmelere değinilerek, ülkemizde 1983 ve sonrasında aile hekimliği ile ilgili gelişmeler kronolojik sıra ile verilmiştir.^[2]

Türkiye Aile Hekimliği Dergisi'nin ikinci sayısında yayınlanan "Aile Hekimliğine Zemin Hazırlayan Koşullar" başlıklı makalede ise; Türkiye'de hekimlik, aile hekimliği ve birinci basamak sağlık hizmetlerinin gelişimi gözden geçirilmiştir.^[4] Sonraki yıllarda ülkemizde birinci basamak uzmanlığı ile ilgili yaşanmış önemli bir gelişmeyi yine Türkiye Aile Hekimliği Dergisi'ndeki bir makaleden öğrenme fırsatı bulduk.^[5] İkinci Dünya Savaşı'nı takiben, dünyada yaşanan aile hekimliği ile ilgili gelişmelerin paralelinde, ülkemizde de 1947 yılında genel tıp alanında ilk uzmanlık deneyimi olan "Genel Sağlık Uzmanlığı" eğitiminin başladığını ve sağlık hizmetlerinin basamaklandırılmadığı bu yıllarda hastane olmayan yerlerde açılan sağlık merkezlerine uzman doktor sağlamayı planlayan bu uygulamanın 1955 yılında kaldırıldığını öğrendik.^[5]

Bizler şimdiye kadar 1947 yılındaki bu gelişmeyi genellikle uzmanlık tarihimizde bir kilometre taşı olarak kabul ettik ve duyurduk. Geçen süre içinde diğer ülkelerde aile hekimliğinin tarihçeleri ile aldığımız bilgilerde genellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası birinci basamak sağlık hizmetleri ile ilgili gelişme olduğunu gördük ve bu gelişmeler ilgili ülkelerin yayınlarda aile hekimliği tarihlerinin baş-

1) Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Prof. Dr., Eskişehir
2) Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Doç. Dr., Eskişehir

langıcı olarak gösterilmektedir.^[2, 7-11]

Birinci basamak sağlık hizmetleri Toplum Sağlığı Merkezi ve Bağlı Birimler Yönetmeliği'nde "Sağlığın teşviki, koruyucu sağlık hizmetleri ile ilk kademedeki teşhis, tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinin bir arada verildiği, bireylerin hizmete kolayca ulaşabildikleri, etkin ve yaygın sağlık hizmeti sunumu" olarak tanımlanmaktadır.^[12] Diğer bir tanımla, vatandaşın çeşitli nedenlerle başvur-

duğu ilk sağlık kurumu ve bu kurumda üretilen sağlık hizmetidir.^[13] Bu hizmetin dünyada farklı ülkelerde farklı şekillerde sunulduğu dikkate alındığında ülkemizdeki 1947 yılında genel tıp alanında ilk uzmanlık deneyimi olan "Genel Sağlık Uzmanlığını" birinci basamak uzmanlığının başlangıcı ve yine bu uzmanlığı, 1983 yılında Tababet Uzmanlık Tüzüğü'nde yer alan Aile Hekimliği uzmanlığının ilk adımı olarak kabul etmeliyiz.

Kaynaklar

1. Öner C. Tıpta Uzmanlık Eğitiminde Aile Hekimliği Uzmanlığının Evrimi. *Türk Aile Hek Derg* 2015; 19(4): 165-9.
2. Ünlüoğlu İ, Çağlayaner H. Aile Hekimliğinde Oluşan Akademik Gelenek ve Gelecek. *Aile Hek Derg* 1997; 1(1): 46-9.
3. Çağlayaner H. Türkiye'de Aile Hekimliğinin Tarihi Konusunda Bir Not. *Aile Hek Derg* 1997; 1(1): 59-61.
4. Çağlayaner H. Aile Hekimliğine Zemin Hazırlayan Koşullar. *Aile Hek Derg* 1997; 1(2):105-8.
5. Çağlayaner H, Saatçi E. Türkiye'de Birinci Basamak Sağlık Kuruluşlarının Adlandırılması. *Türk Aile Hek Derg* 2007; 11(3):129-34.
6. Ünlüoğlu İ. Türkiye'de Aile Hekimliği Disiplininin Gelişimi. *PRN Aile Hekimliği Dergisi* 2008; 2(33): 425-9.
7. Görpelioğlu S. Aile Hekimliğinde Tanımlar, Kavramlar ve Türkiye'ye Özgü Durumlar. Birinci Basamakta Tanı ve Tedavi'de. Ed: Bozdemir N, Kara İ.H. Nobel Kitabevi, 2010.
8. Ünlüoğlu İ, Çelik M. Türkiye'de Aile Hekimliğinin Gelişimi, Türkiye'de Aile Hekimliği, Birinci Basamakta Tanı ve Tedavi, (9-16). Ed: Bozdemir N, Kara İ.H. Birinci baskı. Nobel Kitabevi, 2010; 2-9.
9. Mazıcıoğlu M, Ünlüoğlu İ. Güney Doğu Avrupa Aile Hekimleri Birliği ve Türkiye'nin Bölgedeki Konumu, *Türk Aile Hek Derg* 2007; 17(2):2-4.
10. Onat T, Hırvatistan 2014 Değişim Programı Gözlemleri, *Türk Aile Hek Derg* 2014; 18(3):1-2.
11. Sukriev L, Mojovic M, Beganlic A, et al. Specialization of The family Medicine and Continuous Education in the Members of the Association. Skopje, Ri – grafika, January 2013;9-96.
12. Toplum Sağlığı Merkezi ve Bağlı Birimler Yönetmeliği. Resmi Gazete, 05.02.2015 Sayı: 29258.
13. Starfield B. Primary Care: Balancing Health Needs, Services and Technology. New York. Oxford University Press, 1998.

Geliş tarihi: 24.02.2016

Kabul tarihi: 06.03.2016

Çevrimiçi yayın tarihi: 22.03.2016

Çıkar çakışması:

Çıkar çakışması bildirilmemiştir.

İletişim adresi:

Prof. Dr. İlhami Ünlüoğlu

e-posta: iunluog@ogu.edu.tr